

„Застава“ налази сваки дан двапут, а недељом  
свецем и данима два недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи  
лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају  
2 потуре.

# ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете  
оваких сетних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића.  
Администрација „Заставе“ налази се у кући где  
је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају  
2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

## Питања

дра Ђуре Красојевића  
(на министра Бурјана).

У пододборској седници угарске делегације од 8. јуна о. г. у тако званом одбору четворице поставио је др. Ђ. Красојевић на министра Бурјана долепоменута питања.

Др. Ђура Красојевић није хтео да говори немачки, него је говорио српски. Министар Бурјан зна српски и он је одговарао Красојевићу скоро цело после подне, али без успеха. Др. Красојевић није се задовољио са одговором и као што смо извештени, он ће у пуној седници угарске делегације поново узети реч. Двадесет и два питања поставио је др. Красојевић овим речима:

• • •

Славни државни одборе.

Кад би било времена да се прокритикује цео рад босанско-херцеговачке управе од окупације до данас, морао бих говорити месецима, те бих изговорио неколико пута већу и истинитију књигу од оне, која нам је пре неколико дана о тој управи достављена.

Обзиром пак на одмерено време стављам следећа питања:

1. После 28 година ово је први пут да су изнесени закључни рачуни о Босни и Херцеговини и то су само изнесени за 1901. и 1902. те зато питамо господина министра: зашто то није учињено и за последње три године?

2. Ја у овом поступку хоћу да видим први знак кидања са старим системом, па јер су на управи остали понајвише странци, који су овај систем створили и јер је Аустро Угарска по конвенцији од 9. (21.) априла 1879. обавезана, да чиновнике узима из редова домаћих синова, те зато питамо: да ли г. министар намерава скорим провести про-

мену система у управи и ову поверити домаћим синовима.

3. У Босни и Херцеговини у главном је немачки уредовни језик. Овај језик становништво не разуме те зато питамо: Мисли ли г. министар већ једном уклонити немачки језик из управе и увести језик народа Босне и Херцеговине?

4. У Босни и Херцеговини служи се народ с обадве врсте писмена, ћирилицом и латиницом, али се ћирилица заоставља. Зато питамо г. министра: да ли намерава властима строго наложити, да се служе ћирилицом са онима који желе и који се држе тих писмена.

5. У извештају о управи Босне и Херцеговине спомиње се донашање верско-просветне уредбе за српско-православни део народа као нека велика наклоност. Свима је познато како је ова уредба донесена и да је велики савет у првој својој седници одлучио да тражи ревизију те уредбе, па зато питамо: је ли г. министар вољан са своје стране учинити све што је потребно да се ревизија споменуте уредбе проведе?

6. У вези с тим питамо г. министра, зашто се и осталим вероисповестима не даје верско-просветна самоуправа, а нарочито, зашто се не одустане од захтева, да Мусломани прекину са верским старешинством у Цариграду, како би и они своју верско-вакуфску меарифску самоуправу већ једном могли уредити?

7. У прорачуну за 1906. спомињу се неке суме од 233.590 круна, затим 211.686 односно 265.000 као субвенција за верске сврхе, али нигде не видимо, на што је то употребљено. Зато питамо г. министра: на што су употребљене те субвенције, колико је која домаћа вера добила и да ли се мисли павити на сразмер према броју душа.

8. Постоји наредба о преа-

ву из једне вере у другу, али присталице propaganda fide ми-мо ту наредбу без прописаних формалности преводе другогверне на римску веру, па зато питамо, да ли г. министар мисли стати на пут раду ове пропаганде и да ли мисли женску препарандију и стручне женске школе из ове пропаганде изустети?

9. Познато је да похађање школе у Босни и Херцеговини није обавезно, па зато питамо г. министра да ли ће увести опште, бесплатно и обавезно школовање?

10. Како у земљи нема велике школе и како се не дају места домаћим синовима, који сврше школе изван монархије, те како у Загребу нема потпуног универзитета, то су синови Босне и Херцеговине приморани похађати универзитете у Бечу, Грацу и Инсбруку где се одгајају у немачком духу. Томе се мора стати на пут. Зато питамо г. министра, мисли ли на томе радити да се у Сарајеву подигне потпун универзитет, на коме ће се предавати на језику, којим говори народ те земље?

11. Босанско-херцеговачка влада одредила је извесну суму за штипендије, али се ове штипендије не дају сразмерно броју душа домаћим синовима појединих вероисповести, већ се дају чиновничким и синовима из новопазарског санџака, зато питамо: хоће ли г. министар наредити да се одређене штипендије дају искључиво синовима Босне и Херцеговине сразмерно броју становништва?

12. Аграрно питање било је извор немирима и непосредни повод окупацији. Место да реши ово питање, влада је задржала средњевековне аграрне прилике и модернизираним од стране владе још погоршала. Последица тога је пропадање народа и вечите распре, које не воде судови већ неспособне политичке

власти. За 28 година влада није донела сталних одредаба у аграрном праву. Зато питамо: Је ли влада вољна да аграрне распре преда редовним судовима, а израђивање аграрно-правних одредаба изабраницима народним?

13. У опште је познато, да је спасење пољопривредника у задругарству. Пошто је босанско-херцеговачка влада забранила оснивање пољопривредних задруга Рајфајзенова система, зато питамо: Шта мисли г. министар учинити да се омогући оснивање земљорадничких задруга на основу неограниченог јемства?

14. Док због несретних земљорадничких прилика народ пропада и сели у Америку, докле окупациона управа доводи стране колонисте и даје им најбоље земље, пушта селишта и ерчевине. Зато питамо: Да ли се мисли престати са колонизацијом страног елемента и да ли се мисли домаћим земљорадницима уступити све земље које су на расположењу?

15. У свима земљама имају своје шуме, пашњаке и утрине како ерај и општине тако и појединци, само је окупациона управа прогласила све шуме, мере, пашњаке и утрине ерарним, те ове одузела од општина и појединаца. Питамо зато: Мисли ли г. министар одредити да се општинама и појединцима поврате шуме и пашњаки?

16. У свима уређеним државама отпушта се пореза онде где народ услед природних непогода изгуби своју летину. У Босни и Херцеговини то се не чини, па зато питамо: Мисли ли г. министар одредити, да се у случају природних непогода народу пореза опрости?

17. У свима уређеним државама изузимају се из оврхе: алат, одело, постеља и најпотребнија храна, само се у Босни и Херцеговини плени чак и непечен хлеб испод сана, па

## ПОДЛИСТАК.

### Закопана блага.

О законаном благу више се прича, но што га има ванста — помислио би многи, али то не стоји. Примери доказују, да се закопано благо доста често налази. Наравно да то свагда бива случајно, зато би га увалуд било тражити и тиме тражити скупљено време.

Један енглески часопис саопштава више случајева о нађеном закопаном благу. — Тако пре неколико година играло се више дечака крај села Беаворта близу неког поточића. Један од њих спази неку рупу, из које се нешто светлело. Тури руку у рупу и извади пуну шаку сребрна новца на велико изненађење своје и својих другова. Одма сви напуне шпагове новцем и врате се у село. Уз пут су се из шале бацали новцем на сваког, кога су срели. Глас о овом случају брзо се пронео по селу, становништво појури поточићу и почну

на оном месту копати. И тамо нађу 6500 комада сребрна новца, по највише из доба Вилема I. и Вилема II. Новац је био још добро очуван.

Две године раније нађено је још веће благо у Штафордсиру, у близини вароши Тартбурја. Неколико људи ударило је мост преко реке Довера. Док су копали у песку, један од њих спази нешто светло, варије ашовом дубље и ископа пун ашов сребрна новца. На његов усклик дотрче и остали радници и око блага изроди се међу њима права битка. Најзад испоставило се, да је новац: сребрни фениги из доба Едварда I. и Едварда II. Било га је отприлике 200 хиљада комада.

У Ланчестестиру поправљали су радници насип крај реке Рибле, који је услед поплаве био оштећен. При копању наиђе један радник на право стовариште сребра, што је ту скоро хиљаду година лежало. Беше ту читав хрпа гривни, сребрних палица, разног накита и осим тога око 6 хиљада комада новца из доба краљева

Алфреда, Ателстана и других англосаских владара. То благо од велике старинарске вредности предано је канцелару грофије Ланчестра, који га је разделио многим музејима у Великој Британији и на копну.

Пре неколико година исто је тако нађено благо у једном заселку близу Стејнинг, у грофији Сусекс. Један сељак орао је своју њиву, те му раоник запле за један пањ. Узме ашов, да пањ ископа, те копајући наиђе један котлић пун сребрна новца. Дозове своје суседе те новце поделе. Новац, од кога је доднје неколико комада доспело у Народни Музеј, био је у главном сребрни фениги из доба Едварда III. Занимљиво је да овај новац, мада је пре толико година кован, био тако светао и очуван, као да су га донели из ковнице.

Два човека у Сток-Приору, у грофији Херфордшпу, ископавајући лисичју јавину, одма на једну стопу испод земљине површине, нађу седам комада црквеног посуђа, све од тешког сребра а из доба Стуртове. У

близини пак Станмора у Мидлсексу нађен је златан новац у вредности око 4 хиљаде фунти стерлинга, што га је морао неки странац тамо закопати.

Два радника вадећи пањеве и жилие у парку Туфнен у Лондону, нађу два крчага са 400 комада златног новца. Наскоро за тим неки рудари рушећи неколико старих кућа у Екестеру, нађу гомилу новца из доба енглеског краља Хенрика VIII. Вртар пак свештеника из Грат-Станмора нашао је у једном гробу 300 комада златног новца, међу овим људора, наполеондора и др.

Превењак пак из Хексим-Хурха и његов помоћник разгледајући старе гробове у пркви, нађу случајно у једном један лепо израђен ковчежић у облику буренцета, а у њему 8 хиљада бакарна новца из доба првих англосаских краљева. Ови новци беху од велике вредности и значаја за испитиваче и скупљаче стара новца.

ва то пита: Мисли ли г. министар одредити да се све горе наведено од оврхе ослободи?

18. Окупациона управа није за 28 година укинула кулук (роботу), тај срамни остатак средњовековног робовања па за то пита: Мисли ли г. министар одредити да се кулук у Босни и Херцеговини укине?

19. У Босни и Херцеговини нема слободна обрта и индустријских предузећа, јер све зависи од владине дозволе. Зато се не може развити подуветнички дух нити домаћа индустрија, па с тога пита: Мисли ли г. министар увести слободан обртни закон а из трговачког закона избацити све установе, по којима је дозвољено влади да се меша у чисто трговачка предузећа?

20. У Босну и Херцеговину шаље се већином угарска војска, а синови Босне и Херцеговине у Беч, Грац и т. д. па зато пита: хоће ли г. министар све могуће чинити да сваки служи у својој домовини?

21. Оно чега нема ниједна правна држава, има Босна и Херцеговина т. ј. наредбу о такзованим „својеволјним иселицима“. По тој наредби они који без владине дозволе пређу преко границе не пуштају се натраг. Том су наредбом четворица највиђенијих мусломана лишени домовине. Зато пита: хоће ли г. министар наредити, да се ова наредба повуче?

22. Босна и Херцеговина су једине земље у Европи које немају никаквих слобода; стање штампе је управо срамно, јер зависи само од воље владиних органа и његове цензуре. Политичке општине немају никакве самоуправе и оне три до четири вароши, које имају извесне статуте, престављају праве карикатуре самоуправе. Зато пита г. министра, мисли ли већ једном напустити стари начин управе и хоће ли народу што пре дати прилику, да сам преко својих заступника ствара себи законе о самоуправи на основу општег једнаког индиректног и тајног права гласа?

### Хрватска странка права и коалиција.

Извршни одбор хрватске странке права издао је проглас, у коме разлаже, како стоји хрватска странка права према коалицији. Из тога прогласа хоћемо да забележимо ова места:

„Хрватска странка права жели до скрајње међе могућности коалицију удржати на окупу до онога момента, док се испуне њезини бројни и замашни задаци. Тек кад се изврши све, што је коалицији намењено, може она и опет поћи својим путем, који држи згодним за остварење свога властитог програма.

Хрватска странка права држаће свом снагом на окупу коалицију, само не може и неће дозволити, да се дира у њен фактични посјед, дапаче ће захтијевати, да се према обстојећем размјеру страначких сила у коалицији њезин посјед пригодном накнадних избора прошири. Једном ријечју: хрватска странка права неће и не смије

дозволити, да се њезина садања већина милом или силом прометне у мањину. То не може прихватити већ и зато, што је она у првом реду одговорна за све чине и пропусти коалиције.

Водство хрватске странке права сматрало је нуждним, да овако јасно означи своје становиште, те да прогласи у јавности.

Чисти рачуни — чиста љубав“.

### Квота.

Јављају из Беча, да је аустријски квотни одбор јуче имао другу седницу под председништвом барона Хлумецкога. Влада се одавала одборовој жељи, израженој на прошлој седници, и поднела је последњи исказ о ђумручким приходима. Известилац барон Швигел предложио је, да се квота установи по сразмјеру становништва. По томе би Аустрија 57%, а Угарска 42% постотак снага заједничких трошкова. Што се тиче прошле године Швигел је препоручио да остане стара квота. Што се тиче пак употребе ђумручких доходака, предложио је, да аустријски квотни одбор остане само дотле на данашњем становишту, док постоји заједница. Против ове се пак Угарска већ огрешила, када је закључила да уведе самосталну угарску царинску тарифу. Затим су подуже расправљали о свима питањима поравнања. Разлагање и предлог барона Швигела су једногласно одобрили и закључили су, да тај предлог као поруку доставе у угарском квотном одбору.

### Преске парнице.

Познато је, да је угарски министар правде Геза Полоњи наредио, да се обуставе све преске парнице, које су поведене под Фејерваријевом владом. Како „Политика Тудопито“ јавља изгледа да преске парнице, које су поведене против народности, чине изузетак. Под Фејерваријевом владом су поведене и преске парнице против словачког народног посланика Фердинанда Јуриге и против уредника румунског листа „Попул Рома“ Дамјана Биратина, те ове ипак нису обустављене. Дакле опет један доказ више, да су народности грађани другог реда у Угарској.

### Празноверице.

Пишу нам из Јаска: Претекших 8 дана један Бачванин који је привремено у Малој Ремети становао, пуцао је из револвера на своју неверну жену и смртно је рани. Мислећи да ју је убио побегне кроз мало-реметско поље и дође на посед г. Стеве Николајевића из Стејановаца, и ту се убије близу куће, коју Стева Николајевић у свом винограду има. Судбено лечничко поверенство установило је самоубиство и сада је требало мртво тело у оближње мало-реметско гробље пренети и упокати. Но томе се мало-реметско становништво оштро противило, наводећи да ће их лед потући, ако самоубицу кроз њихово поље буду проносили и њихово гробље сара-

нили. Из истих разлога противили су се и Стејановчани да пренесу самоубицу у њихово гробље. Да тој ваопштеној кавзи међу Мало-Ремећанима и Стејановчанима буде крај, одреди присутни Стева Николајевић згодно место на свом поседу где се мртво тело упока. Дан два посла тога, а наиме 4. јуна после подне натупшти се небо, као што се скоро не памти, над селом Јазком и Малом Реметом и за час поче киша уз јак ветар сипати као из кабла, а за неколико тренутака уз ту салауку поче падати и јак лед. Лед потпуно уништи лепе и родне винограде јавачке а уз то „Теочин“ и скоро сав хатар мало реметски, па се тик поседа Стеве Николајевића заустави, тако, да Стева Николајевић на свом добру од леда никакве штете претрпео није.

О овом случају много се по нашим селима говори. Виде људи да не треба веровати у којекакове будалаштине и празноверице.

Но да су случајно пренели мртво тело самоубице у Јазак или Малу Ремету, нико не би људима избио из главе, да их је лед био због тога, што су проносили мртво тело хатарем. Кад ћемо једном престати с празноверицама.

### Неповерење двојци посланика.

Јављају из Осека, да је јуче у ђаковачком изборном срезу одржан збор изборника, који је био врло посећен. На збору изгласали су неповерење посланицима дру Шварценмајеру и Стевану Варловићу, члановима бивше владине „народне“ странке. — Ови су започели ред — треба тако даље.

### Туча међу бирачима.

Из Осека брзојављају ово: У Сатници противници Лорковићев (кандидата коалиције) побили се са његовим бирачима. Сукоб је био крвав. Опћински поглавар Костић тешко је рањен и одашпен у осечку болницу.

### Талијанови жетеоци страјкују

У торонталској жупанији, у кањишком срезу страјкују жетеоци, већином Талијанови радници. Преко 1500 радника се искупило на кањишкој пијаци, коју су прогласили за свој логор. Солгабиров је тражио помоћ од сегединске војске, одакле је добио 2 компаније. Кад је војска стигла, радници се разишли. Јуче изјутра се опет почеше искупљати. Жандармеријски вођа је позвао страјкаче, да напусте свој логор. Страјкачи нису хтели, нашто је жандармерија употребила оружје и тројицу ранила. Кад су страјкачи видели три друга рањена, почеше бегати, војска и жандармерија их повија, а радници осуше на њих каменице. Око 9 сати се искупили жене и уз велику вику и дреку тражили су од својих мужева да не бегају као кукавице и да се не дају развијати од жандармерије. Жандармеријски заповедник је изјавио, да ће пуцати у месо — ако којег жандарма страјкачи

тешко овледе. Солгабиров је прочитао жупанову наредбу и позвао их је да се развију. Кад и на трећи његов позив нису хтели да се развију, употребљено је оружје и опет су двојица рањена. — Сиромас Талијан, мора бити да се при изборима јако истрошио, па није у стању са својим жетеоцима без страјка — да се споразуме. Али да видите, да је у питању избор — ту би се брзо са њима споразумео и не би жалио.

### Страјк пољских радника.

У Елемиру, Перјамошу, Фењу, Бекеш Чаби — свуда страјкују жетеоци и долази до изгреда. Хоће ли се њиховим жељама удовољити, видећемо.

Из Великог Бечкереча јављају, да се пољски радници све више придружују страјку. Пољопривредно удружење торонталске жупаније имало је скупштину, на којој су били и некоји поседници. Закључено је, да моле министра унутарњих послова, да пошаље војску где је потреба, а да умоле и министра пољопривреде, да им пошаље залишне раднике. Даље су закључили, да на јесен одрже пољопривредни конгрес, на којему ће се договорити о средствима, је помоћу којих ће заштитити поседнике од радничких страјкова.

### Иконија везирова мајка.

Тако се зове врло леп комад с певањем и играњем бајадера, чочека, који се вечерас у Дунђерском позоришту приказује уз обађене цене.

### Трговина.

БУДИМПЕШТА, 23. јуна 1906. — (Брзојавни извештај).

#### Готова роба.

Разе прве калконе 12 кр. 90 п. до 13 кр. — п.  
Разе средње калконе 12 кр. 80 п. до 12 кр. 90 п.  
Јечам за храну 13 кр. 50 пот. до 14 кр. 50 пот.  
Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.  
Зоб прве калконе 19 кр. — п. до 19 кр. 60 п.  
Зоб средње калконе 18 кр. 70 п. до 19 кр. — п.  
Кукуруз домаћи 12 кр. 90 пот. до 13 кр. — п.

#### Термини.

Жито за октобар 15 кр. 60 п. до 15 кр. 62 п.

Тражи се за

### ПОДРУМАРА

млад човек ожењен Србин; говорим мађарски, немачки и српски.

### ПЕРО МАШИРЕВИЋ

I. 744 1—1 из Даља (Славонија).

### МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

потребујем за 15 јули уступити за моју мјешовите робе радњу. Оферти са захтевом фикснате имаду се послати на

Емил Ј. Винтерштајн

I. 745 1—2

Шид.

### ЦЕЛОКУПНИ

### браварски алат

може се добити по врло умереној цени. Упитати код

Удове Ракиле Ђукић,

Панчево, Лошонцијева улица

I. 737 1—3

бр. 1